

Asia: VN/12575/2023

Lausuntopyyntö uudistettavasta lainvalmistelun kuulemisoppaasta

VASTAAJATIEDOT

1. Organisaatio

viranomainen

TYÖRYHMÄN ARVIOMUISTIO

2. Vaihtoehto 1 ohjeistetulle lausuntoajalle: Säilytetään nykyinen lausuntoajan pääsääntö (vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään 8 viikkoa ja yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) ja avataan ohjeessa aiempaa konkreettisemmin pääsäännöstä poikkeamisen edellytykset.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

3. Ohjeistetut poikkeamisperusteet: Pitäisikö pääsääntöisestä lausuntoajasta voida tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella poiketa seuraavilla perusteilla? Valitse kaikki seikat, joiden perusteella lyhyemmän lausuntokierroksen pitäisi olla mahdollinen.

vähäisen kansallisen liikkumavaran hankkeet

Perustelut

poikkeamiseen.

Arviomuistiossa on hyvin avattu lausuntomenettelyn merkitystä laadukkaalle lainvalmistelulle sekä perustuslain mukaisten osallistumisoikeuksien turvaamiselle. Näistä syistä lausuntoajoista poikkeamiselle tulisi aina olla painavat perusteet. Kohta "asian poikkeuksellinen kiireellisyys" edellyttäisi konkretisoimista etenkin taloudellisten syiden osalta. Kohdassa viitataan oikeuskanslerin ratkaisuun, jossa todetaan, että budjettilakien aikataulu ei ole riittävä syy lausuntoajasta poikkeamiseen. Epäselväksi kuitenkin jää, mikä taloudellinen syy oikeuttaisi poikkeuksellisen kiireellisen lausuntomenettelyn.

Arviomuistion mukaan vuosina 2022-2024 ainoastaan oikeusministeriö on yltänyt keskimääräisissä lausuntoajoissa voimassa olevan kuulemisoppaan mukaiseen 6 viikon lausuntoaikaan. Valtaosa lakivalmistelijoiden mainitsemista syistä ohjeistuksesta poikkeamiselle ei sisälly uuden kuulemisopasehdotuksen mukaisiin poikkeamisperusteisiin (esim. poliittinen paine, lainvalmistelun resurssipuutteet).

Pääsäännöstä poikkeamiseen on viime vuosina turvauduttu systemaattisesti, jopa niin, että keskeisissä ja tärkeissäkin asioissa poikkeuksesta on tullut pääsääntö ja riittävän pitkstä lausuntoajasta poikkeus. Muutamia esimerkkejä: ke 19.6.2024 saapunut lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta: lausuntoaikaa 7.8. saakka, tosiasiallisesti tehokasta työaikaa lomakauden takia korkeintaan 2 – 3 viikkoa. Ma 25.11.2024 saapunut lausuntopyyntö Lausuntopyyntö perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista, lausuntoaikaa 9.12. saakka, tasan kaksi viikkoa, mihin sisältyi myös itsenäisyyspäivä. Kumpikin asia oli tärkeä ja vaati huolellista paneutumista. Tätä lausuntoa kirjoitettaessa saapui lausuntopyyntö EU:n datasäädöksen täytäntöönpanolainsäädännöstä, saapumispäivä 2.1.2025 ja lausuntoaikaa 31.1. saakka. Jää valitettavasti epäselväksi, mikä kuulemisoppaan merkitys on, ja mitä merkitystä oikeuskanslerin viimeaikaisilla lausuntoaikoja koskevilla kannanotoilla on lainvalmistelussa.

4. Vaihtoehto 2 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 5 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 7 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta sekä vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste).

Vastustan

Perustelut

-

5. Vaihtoehto 3 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 4 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 6 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta, vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste, kuulemiset varhaisemmassa vaiheessa valmistelua sekä lausuntokierroksen aikana järjestettävä keskustelutilaisuus).

Vastustan

Perustelut

-

6. Arviomuistiossa käsitellään keinoja kuulemisen kehittämiseksi erityisesti valtioneuvoston sähköisiin työkaluihin liittyen. Pitäisikö seuraavia toimenpiteitä merkittävänä lainvalmistelun kuulemisen kehittämisessä? Valitse kaikki toimenpiteet, joita pitäisit merkittävänä.

Kaikki säädösehdotuksista järjestettävät lausuntomenettelyt järjestettäisiin Lausuntopalvelussa.

Perustelut

Esimerkiksi kansalaisuuslakiin liittyvä HE-luonnos (SM034:00/2023) ei ollut Lausuntopalvelussa, eikä siitä myöskään ollut lähetetty lausuntopyyntöä yliopistolle, ei edes Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifille tai Sivistalle. Kyseisellä asialla oli suuri merkitys yliopistoille, koska HE:ssä mm. linjattiin yliopistojen työntekijöiden kannalta kielteisesti ulkomaanjaksojen merkityksestä kansalaisuuden saamiseen. Ylipäänsä yliopistojen pitäisi olla tämäntapaisissa hankkeissa keskeisimpiä sidosryhmiä, koska ne ovat suuria kansainvälisten työntekijöiden työnantajia. Kun ministeriöt eivät aina oma-aloitteisesti tunnista keskeisiä sidosryhmiä, sidosryhmien on tärkeä pystyä ainakin itse seuraamaan lausuntopyyntöjä vaivattomasti. Kaikki mahdollisuudet helppoon ja yksinkertaiseen lausuntovalmistelun seuraamiseen ovat tervetulleita.

7. Muu palaute työryhmän arviomuistioista.

-

KUULEMISOPAS – JOHDANTO

8. Kommentit kuulemisoppaan johdannosta.

-

ESIVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

9. Periaate – Mahdollisen esivalmistelun aloittaminen julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

10. Periaate – Mahdollisessa esivalmistelussa kuullaan keskeisiä sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä, jos hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia eikä kyse ole sellaisen EU-säädöksen täytäntöönpanosta, jossa on vähän kansallista liikkumavaraa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

11. Periaate – Jos esivalmistelusta laaditaan arviomuistio tai muu loppuraportti, siitä järjestetään kirjallinen kuuleminen Lausuntopalvelussa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

12. Periaate – Esivalmistelun mahdollista loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan yhteenveto Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

13. Muut kommentit kuulemista esivalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

PERUSVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

14. Periaate – Säädosvalmisteluhankkeen toimeksiannosta päätettäessä suunnitellaan, miten sidosryhmiä osallistetaan valmistelun aikana. Keskeisiä näkökulmia suunnittelussa ovat hankkeen sidosryhmien ja kuulemistarpeiden tunnistaminen sekä kuulemisten aikataulut ja menetelmät.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Toimeksiannossa on hyvä päättää vähimmäismäärä sidosryhmien osallistamiselle aikatauluineen, mutta valmistelija voisi tarvittaessa lisätä kuulemista, esim. valmistelun aikana saadun palautteen perusteella.

15. Periaate – Perusvalmistelun aikana kuullaan riittävän laajasti sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

16. Periaate – Perusvalmistelussa suunnitellaan säädösehdotusta koskeva lausuntomenettely.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Tätä periaatetta kannatetaan luvun 4.2. suosituksen mukaisesti ja siten, että aikatauluista tiedotetaan lausuntopyynnön saajille etukäteen.

17. Muut kommentit kuulemista perusvalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

LAUSUNTOMENETTELY – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

18. Periaate - Lausuntomenettely järjestetään Lausuntopalvelussa ja julkaistaan myös Hankeikkunassa. Lausuntomenettely voidaan järjestää muulla tavalla vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen perustelumuihistiossa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

19. Periaate - Säädosehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi olla lyhyempi vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. (Perustelluista syistä ks. opasluonnoksen luku 4.4.)

Kannatan muutettuna

Perustelut

Oppaan tekstin tulisi kuulua ”...vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa ja lomakauteen ajoittuessa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaika voi olla lyhyempi...”

Kokemuksen mukaan lausuntoajat ovat liian usein liian lyhyitä, ja lausuntopyynnöt voivat tulla ennakoimattomasti merkittävässäkin asioissa. Ei myöskään ole harvinaista, että lausunto ajoitetaan loma-ajalle (lausuntopyyntöjä annetaan usein juhannuksena ja niihin lausunnot pyydetään elokuun alkupuolella, mikä vaikeuttaa huomattavasti lausunnon antamista). Lausuntoaikojen pituuksien tulisi olla lähtökohtaisesti aina sitovia, ja niistä pitäisi voida poiketa ainoastaan erityisen perustellusta syystä.

Lausuntojen osalta olisi hyvä, jos oppaassa ilmaistu suositus julkistaa ja ilmoittaa etukäteen lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe tai pääasiallinen sisältö (4.4) ulotettaisiin koskemaan kaikkia lausuntoja, eli ei ainoastaan lausuntoajan ollessa pääsääntöä lyhyempi tai lausuntokierroksen ollessa loma-aikana.

20. Periaate – Lausuntomenettelyssä saaduista lausunnoista laaditaan yhteenveto, joka julkaistaan Hankeikkunassa. Lausuntoyhteenvedon laatimisesta tai julkaisemisesta voi poiketa vain perustellusta syystä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Yhteenvedon laatimisesta ja julkaisusta poikkeamisen tulisi edellyttää erityisen painavaa syytä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

21. Muut kommentit lausuntomenettelyä koskevasta ohjeistuksesta.

Lausuntopyyntö ja lakiehdotuksen tiivistelmä olisi hyvä kääntää myös englanniksi, jotta pystyttäisiin laajemmin osallistamaan asiantuntijoita ja kansalaisia yhä monikulttuurisemmassa toimintaympäristössä.

Sidosryhmien osallistaminen lausuntopyynnön jakelulistan määrittelyssä (4.2) voisi olla jopa periaate. Esim. tässä lausuntopyynnössä pyydettiin lausuntoa Helsingin yliopiston ja yksittäisten tutkijoiden lisäksi usealta Helsingin yliopiston yksiköltä, eikä ole aivan selvää, millä perusteella juuri

nämä yksiköt valikoituivat. Olisi perusteltua, että sidosryhmä (HY) voisi olla mukana määrittelemässä, mitkä sen osat on syytä ottaa huomioon.

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

22. Kommentit kuulemispalautteen hyödyntämistä jatkovalmistelussa ja valtioneuvoston päätöksenteossa koskevasta ohjeistuksesta.

-

EDUSKUNNAN ASIAANTUNTIJAKUULEMISET – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

23. Periaate - Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa annettavassa esittelevän ministeriön vastineessa arvioidaan valiokunnan saama olennainen asiantuntijapalaute. Vastineessa vastataan myös valiokunnan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin ja tarkentamistarpeisiin. Vastineessa mahdollisesti esitettävistä muutoksista hallituksen esityksen säännösehdotuksiin keskustellaan tarvittaessa valiokuntaneuvoksen kanssa.

-

Perustelut

-

24. Muut kommentit esittelevän ministeriön toimintaa eduskunnan valiokunnan asiantuntijakuulemisessa koskevasta ohjeistuksesta.

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI –YLEINEN PALAUTE

25. Kommentit kuulemista seurannassa ja jälkiarvioinnissa koskevasta ohjeistuksesta.

-

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – YLEINEN PALAUTE

26. Kommentit kuulemista EU-ennakkovaikuttamisessa, EU-säädösten ja valtiosopimusten valmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

ESIVALMISTELU – SUOSITUKSET

27. Suositus – Esivalmistelun aikana on usein tarkoituksenmukaista järjestää myös suullisia kuulemisia esimerkiksi tietopohjan, nykytilan ja ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseksi.

-

Perustelut

-

28. Suositus – Kirjallisen esivalmistelukuulemisen kysymykset rakenteistetaan niin, että selvityksen kohteena oleva asiakokonaisuus ja osa-alueiden keskinäiset yhteydet on helppo hahmottaa. Myös vapaan palautteen antaminen on yleensä mahdollista. Lisäksi kysymysten muotoiluissa otetaan huomioon palautteen koostamiseen liittyvät tarpeet.

-

Perustelut

-

29. Suositus – Esivalmisteluvaiheessa ainakin arviomuistiota tai muuta loppuraporttia koskeva kuuleminen on hyvä järjestää suomeksi ja ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle. Usein riittävää on, että tiivistelmä arviomuiston sisällöstä on saatavana ruotsiksi.

-

Perustelut

-

30. Suositus – Loppuraporttia koskevan kuulemispalautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa etappina.

-

Perustelut

-

31. Suositus – Loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan Hankeikkunassa kirjallinen arvio.

-

Perustelut

-

PERUSVALMISTELU – SUOSITUKSET

32. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen hankesuunnitelman mukaiset kuulemiset aikataulutetaan lainvalmistelun prosessioppaan mukaisten työvaiheiden mukaan.

-

Perustelut

-

33. Suositus – Perusvalmistelun aikaisten kuulemisten aikataulut julkaistaan etukäteen Hankeikkunassa etappeina.

-

Perustelut

-

34. Suositus – Kuulemissuunnitelman sisällön ja aikataulun ajantasaisuus tarkistetaan tarvittaessa.

-

Perustelut

-

35. Suositus – Valmistelun aikana kuullaan suoraan myös niitä ihmisiä sekä yhteisöjä ja niissä toimivia, joita asia ja ratkaisuvaihtoehdot koskevat.

-

Perustelut

-

36. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen lausuntopyynnöt, kyselyt ja muut kirjalliset kuulemiset tehdään osittain rakenteisina.

-

Perustelut

-

37. Suositus – Perusvalmistelun aikaisissa kuulemisissa esimerkiksi nykytilan ja sen muutostarpeiden, tietopohjan sekä ratkaisuvaihtoehtojen kartoituksesta on monesti tarkoituksenmukaista hyödyntää myös suullisia, keskustelevia kuulemistapoja.

-

Perustelut

-

38. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen aikaiset kuulemiset järjestetään myös ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle.

-

Perustelut

-

39. Suositus – Perusvalmistelun aikainen sidosryhmien kuulemispalaute kootaan yhteenvedoon, joka julkaistaan Hankeikkunassa.

-

Perustelut

-

40. Suositus – Perusvalmistelussa arvioidaan, miten kuulemista voidaan hyödyntää säädöksen seurannassa sen voimaantulon jälkeen.

-

Perustelut

-

LAUSUNTOMENETTELY – SUOSITUKSET

41. Suositus - Lausuntopyyntö ja lausuntomenettelyn toteutus suunnitellaan perusvalmistelun tekevän työryhmän kanssa. Jos esitys on tehty virkatyönä, ainakin keskeiset sidosryhmät osallistetaan lausuntopyynnön valmisteluun, mukaan lukien lausuntomenettelyn jakelulistan määrittelyyn.

-

Perustelut

-

42. Suositus - Lausuntopyyntö toteutetaan rakenteisena niin, että myös vapaa kommentointi on mahdollista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Sinänsä on perusteltua ja valmistelua helpottavaa, että lausuntopyynnöstä selviää, mihin asioihin erityisesti toivotaan kannanottoa. Valmiiksi jaotellun lausunnon hyödyntäminen edistää jatkovalmistelua. Rakenteinen, määrämuotoinen lausuntopyyntö saattaa olla haastavampi laatia kuin vapaamuotoinen lausunto. Liian rakenteiset lausuntopyynnot hankaloittavat organisaatioiden sisäistä lausuntovalmistelua tarpeettomasti eivätkä loppujen lopuksi välttämättä edistä palautteen käsittelyä ministeriössä. Esimerkiksi nyt vireillä olevassa lausuntopyynnössä on 71 erillistä kysymystä. Näin laajassa kyselyssä lausunnonantajan on vaikea hahmottaa, mihin asiaan pitäisi missäkin kohdassa ottaa kantaa. Rakenteisista lomakkeista tulisi laatia mahdollisimman yksinkertaisia

Lausuntopalvelu.fi järjestelmänä kaipaa kehittämistä. Erityisesti tulisi kehittää järjestelmästä nykyistä käyttäjäystävällisempi lausunnonsoittovaiheessa. Lausunnonantajat eivät tyypillisesti valmistele lausuntoa suoraan Lausuntopalvelussa, vaan kopioivat lausunnon sisällön palveluun omista järjestelmistään lausuntovalmistelun ja päätöksentekovaiheen jälkeen. Olisi myös hyvä selvittää, voisiko järjestelmän raportointimahdollisuuksia parantaa tekoälyä hyödyntäen, jolloin voitaisiin vähentää lomakkeiden rakenteisuutta.

43. Suositus – Lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe julkaistaan ja ilmoitetaan lausuntopyynnön saajille etukäteen ainakin silloin, kun lausuntoaika on pääsääntöä lyhyempi.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kohdan (4.4) Suositus - Lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe sisältö julkistetaan ja ilmoitetaan lausuntopyynnön saajille etukäteen ainakin silloin, kun lausuntoaika on pääsääntöä lyhyempi. ☒ tulisi olla ”Periaate”, kun lausuntoaika lyhyempi ja ”suositus”, että aina.

44. Suositus - Lausuntojen antamiseen varataan niin pitkä aika, että myös muilla kuin sidosryhmien edunvalvojilla ja viranomaisilla on todellinen mahdollisuus osallistua lausuntomenettelyyn.

-

Perustelut

-

45. Suositus - Ruohonjuuritason toimijoita tai muuten laajempaa yleisöä tavoittelevan lausuntomenettelyn viestintä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä hankkeen sidosryhmien kanssa.

-

Perustelut

-

46. Suositus - Keskustelutilaisuudet, haastattelut sekä verkkokeskustelut ja -kyselyt voivat olla hyviä täydentäviä keinoja ruohonjuuritason palautteen saamiseksi lakiehdotuksesta.

-

Perustelut

-

47. Suositus - Lausuntoyhteenvedon alussa on tiivistelmä lausuntomenettelyn toteutuksesta ja ehdotuksen asioita tai asiakokonaisuuksia koskevan palautteen päälinjoista. Tämän jälkeen on yhteenvedo yksityiskohtaisesta palautteesta asiakohdittain. Saman suuntaisella kannalla olevien perustelut ryhmitellään asiakohdittain.

-

Perustelut

-

48. Suositus - Lausuntopalvelussa olevan rakenteisen palauteaineiston voi tallentaa Excel-tiedostoksi, jolloin rakenteisia ominaisuuksia voi hyödyntää lausuntoyhteenvedon koostamisessa.

-

Perustelut

-

49. Suositus - Lausunto- ja muusta kuulemispalautteesta laaditaan arvio, jossa esitetyjä näkemyksiä arvioidaan. Arvio jäsennetään samoin kuin lausuntoyhteenveto, eli lausunnon antajien merkittävät perustelut arvioidaan kunkin perustelukohdan jälkeen.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Yliopisto ehdottaa, että arvion laatiminen ei ole suositus, vaan periaate. Arvion laatimisen tulisi olla säännönmukainen osa jokaista lausuntoprosessia, ja arvion voi jättää laatimatta tai julkaisematta vain perustellusta syystä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

Arvion laatiminen edellyttää syvällisempää paneutumista lausuntoihin kuin pelkkä yhteenvedon laatiminen.

Arvion laatiminen lisää lausunnon antajien ja yleisön luottamusta lausumisen ja osallistumisen merkitykseen, ja kuten kuulemisopasluonnoksessa todetaan, kirjallinen arvio palautteesta helpottaa myös jatkovalmistelua sekä poliittista päätöksentekoa. Kaikki edellä mainittu edistää lausuntoprosessin tarkoituksen toteutumista.

Kannatettavaa on julkaista arvio lausuntopalautteesta hankeikkunassa etappina. Myös suositus antaa arvioluonnos tiedoksi lausunnonantajille on kannatettava.

50. Suositus - Arvio kuulemispalautteesta julkaistaan jatkovalmistelupäätöksen yhteydessä Hankeikkunassa etappina.

-

Perustelut

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – SUOSITUKSET

51. Suositus - Jos lausunnonantaja esittää lausuntomenettelyn jälkeen esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavia uusia kommentteja, niistä viestitään muille sidosryhmille.

-

Perustelut

-

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – Suositukset

52. Suositus - Suullisen esittelyn tueksi tehdään yleensä tiivis PowerPoint-esitys.

-

Perustelut

-

53. Suositus – Vastineessa asiantuntijapalaute, arviot ja esittelevän ministeriön kannat esitetään asiakokonaisuuksittain.

-

Perustelut

-

54. Suositus – Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista.

-

Perustelut

-

55. Suositus – Vastineasiakirja otsikoidaan esimerkiksi: ”HE xx/xxxx vp – X-ministeriön vastine Y-valiokunnalle.

-

Perustelut

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI – SUOSITUKSET

56. Suositus – Seurannan painopisteiden ja jälkiarvioitavan sääntelyn valinnassa hyödynnetään kuulemisia ja muuta sidosryhmäyhteistyötä.

-

Perustelut

-

57. Suositus – Sidosryhmille kannattaa viestiä ministeriössä suunnitteilla olevasta seurannasta ja jälkiarviointeista.

-

Perustelut

-

58. Suositus - Seuranta varten tehtävän sidosryhmäkuulemisen palautteen laatua usein parantaa kuulemisen ajoittaminen kuultaville sopivaan ajankohtaan.

-

Perustelut

-

59. Suositus – Erityisesti ennen vaalikauden vaihtumista on tarpeen seurata toimialan sääntelyn mahdollisia merkittäviä muutostarpeita ja käydä niistä keskusteluja sidosryhmien kanssa.

-

Perustelut

-

60. Suositus – Jo lainsäädäntöhankkeen perusvalmistelun aikana on hyödyllistä kuulla sidosryhmiä seurannan ja mahdollisen jälkiarvioinnin tarpeesta ja toteutuksesta.

-

Perustelut

-

61. Suositus – Seurannan ja jälkiarvioinnin tiedonkeruussa hyödynnetään kuulemista.

-

Perustelut

-

62. Suositus – Seurannan tai jälkiarvioinnin osana järjestetyn kuulemisen, kuten keskustelutilaisuuden tai kyselyn, palautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa esimerkiksi muistiona.

-

Perustelut

-

63. Suositus – Myös jatkuvaluonteisen seurantatiedon riittävä dokumentointi viimeistään seuraavan säädösvalmisteluhankkeen aikana on tärkeätä, jotta sidosryhmät voivat arvioida tiedon oikeellisuutta, vaikutuksia ja merkittävyyttä.

-

Perustelut

-

64. Suositus – Mahdollisen jälkiarvioinnin loppuraportti julkaistaan Hankeikkunassa.

-

Perustelut

-

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – SUOSITUKSET

65. Suositus – Neuvoston kokouksen asialista jaetaan etukäteen tiedoksi valmistelujaoston laajalle kokoonpanolle.

-

Perustelut

-

MUU PALAUTE SUOSITUKSISTA

66. Muut kommentit suosituksista: esimerkiksi ehdotukset kokonaan uusiksi suosituksiksi

-

LIITTEET

67. Kommentit kyselyn laatiminen -liitteestä

Liitteessä todetaan ”Kysymykset ja mahdolliset suljetut vastausvaihtoehdot muotoillaan tasapainoisiksi siten, että ne ovat neutraaleja ja kattavia eivätkä johdattele vastaajaa tietynlaisiin vastauksiin. Kyselyssä tulee tarjota mahdollisuus esittää myös kriittistä palautetta.” Tältä kannalta haastavia ovat esim. sellaiset kysymykset kuin ulkomaalaislakia uudistettaessa ”Onko toimenpide x riittävä”, vastausvaihtoehdot Kyllä/Ei. Yliopiston käsityksen mukaan toimenpide oli liiallinen ja tarpeeton, mutta kumpikaan kyselyn vaihtoehto ei kattanut ko. toimenpiteen vastustamista. Yliopisto pitää kannatettavana käyttää tällaisten vaihtoehtojen sijaan liitteessä esitettyjä ”Kannatan; Kannatan muutettuna; Vastustan; Muu vaihtoehto, mikä?; Ei kantaa/En osaa sanoa”-

68. Kommentit kuulemisen kielet -liitteestä

-

69. Kommentit asiakirjajulkisuus, tiedonhallinta, avoimuusrekisteri ja tietosuoja kuulemisessa –liitteestä

-

70. Kommentit lakisäätteiset kuulemisvelvoitteet -liitteestä

-

Muu palaute kuulemisoppaasta

71. Muut kommentit kuulemisoppaan luonnoksesta

Kuulemisoppaassa olisi tärkeä tuoda esiin, että kaikki organisaatiolle osoitetut lausuntopyynnöt on toimitettava organisaation viralliseen sähköiseen osoitteeseen, yleensä kirjaamoon, vaikka ne olisikin osoitettu organisaation jollekin yksikölle tai osalle. Näin varmistetaan tiedon siirtyminen ja lausuntoajan tehokas hyödyntäminen.

Karppinen Laura
Helsingin yliopisto - Helsingin yliopiston hallintojohtaja